

Spørgsmålet er i retsvidenskaben behandlet af professor Poul Andersen i Dansk Forvaltningsret 1946, side 157—166, ligesom professor Sindballe i Dansk Forsikringsret 1941, side 119—120, berører problemet.

De pågældendes standpunkt til spørgsmålet kan formentlig herefter sammenfattes således:

A. Aktuelle pensioner.

Det antages, at pensioner, der er blevet virksomme ved tjenestemænds afskedigelse eller død, må være beskyttet af grundlovens § 73, jfr. den tidligere grundlovs § 80, således at der ikke ved lov kan træffes bestemmelse om nedsættelse af pensionerne. Synspunktet er det, at tjenestemænd fuldtud har ydet den tjeneste, for hvilken pensionen retligt må betragtes som en på særlig måde betinget del af vederlaget.

Professoren Poul Andersen omtaler dog kun grundpensionen som omfattet af den grundlovmæssige beskyttelse, medens det om reguleringstillægget udtales, at det efter dette tillægs oprindelse må antages, at lovgivningsmagten har villet forbeholde sig sin frihed med hensyn til en forandring af tjenestemandens lovens bestemmelser herom. Den omstændighed, at tillæggets størrelse efter tjenestemandens lovens regler er gjort afhængig af et på undersøgelse af leveomkostningerne baseret pristal, således at tillægget svinger sammen med dette, kan efter professorens opfattelse ikke være afgørende i denne henseende, når talen er om forandring af selve disse regler.

Professor Sindballe ses ikke at have taget stilling til spørgsmålet om, hvorvidt den grundlovmæssige beskyttelse må antages at omfatte samtlige pensionens bestanddele.

B. Eventuelle pensioner.

Under tjenestemandens forholdets beståen kan tjenestemandens pensionsretlige status torringes, dels ved bestemmelser, som direkte vedrører pensionen, idet beløbet nedsættes eller betingelserne skærpes, dels indirekte ved lønningsnedsættelser, idet pensionens størrelse jo er afhængig af lønningsindtægten.

Det udtales i professor Poul Andersens forvaltningsret, at når en 65-årig tjenestemand ifølge tjenestemandens lovens § 53, stk. 1, kan kræve sig afskediget med pension, vil

selve retten til at kræve afsked vel nok kunne berøves ham ved lov. Begge professorer er enige om, at den pension, tjenestemanden som følge af opnået 65 års alder inden nyordningen vil kunne opnå ved afskedigelse, må være endeligt fortjent, således at retten hertil må være beskyttet af grundlovens § 73.

I andre tilfælde (d. v. s. når pågældende ikke er fyldt 65 år) anses spørgsmålet derimod for tvivlsomt.

Professor Sindballe anser det dog for sikkert, at den del af pensionen, som svarer til tjenestemandens eget pensionsbidrag, må være grundlovmæssigt beskyttet. Hertil bemærker professor Poul Andersen imidlertid, at det nærmest er en formalitet, om lønningen fastsættes til et bruttobeløb, hvori der fradrages et pensionsbidrag, eller til et nettobeløb uden pensionsfradrag.

Professor Poul Andersen udtaler videre, at det synes noget urimeligt, at en tjenestemand, der nærmer sig 65 års alderen, skal finde sig i, at den næsten endeligt fortjente pension forringes. Det er dog efter hans mening en for gunstig opfattelse, når det af professor Sindballe er antaget, at den pension bør anses som fortjent ved et bestemt tidspunkt og dermed grundlovmæssigt beskyttet, som tjenestemanden selv, hans enke eller børn ville have krav på, såfremt han da var blevet afskediget af en ham utilregnelig årsag eller afgik ved døden, thi pensionskravene er betinget af tjenestemandens forholdets ophør af en pensionabel årsag, og der kan foreligge grunde, som udelukker pensionsretten.

Udfra tilsvarende betragtninger afviser professor Poul Andersen muligheden af at fastsætte det pensionskrav, for hvilket tjenestemanden skulle have grundlovmæssig beskyttelse, efter en aktuarmæssig beregning.

Professor Poul Andersen når herefter til det resultat, at man må anse det pensionsbeløb som fortjent ved et bestemt tidspunkt og grundlovmæssigt beskyttet, som tjenestemanden selv, hans enke eller hans børn ville have krav på, om han da blev afskediget af en grund, som ikke ville udelukke pensionskravet, eller afgik ved døden, men således at dette pensionsbeløb skønsmæssigt nedsættes, fordi kravet er afhængigt af betingelser, som ikke er opfyldt.